

SKRYPTY BECKA

Prawo pracy

W sprzedaży:

T. Zieliński, L. Florek

PRAWO PRACY, wyd. 13

Podręczniki Prawnicze

A. M. Świątkowski

MIĘDZYNARODOWE PRAWO PRACY, T. I, vol. 1–3

Studia Prawnicze

A. M. Świątkowski

MIĘDZYNARODOWE PRYWATNE PRAWO PRACY, T. II

Studia Prawnicze

M. Stepaniuk

PRAWO PRACY I UBEZPIECZEŃ SPOŁECZNYCH, T. 7, wyd. 2

Testy Aplikacyjne

KODEKS PRACY Z WPROWADZENIEM, wyd. 36

Twoje Prawo

ZASIŁKI, RENTY I EMERYTURY, wyd. 5

Twoje Prawo

www.sklep.beck.pl

Prawo pracy

dr Małgorzata Barzycka-Banaszczyk

docent w Katedrze Prawa Pracy

Wydziału Prawa i Administracji Uniwersytetu Warszawskiego

14. wydanie
poszerzone i uaktualnione

WYDAWNICTWO C.H. BECK
WARSZAWA 2011

Redakcja: Aneta Flisek

© **Wydawnictwo C.H. Beck 2011**

Wydawnictwo C.H. Beck Sp. z o.o.
ul. Bonifraterska 17, 00-203 Warszawa

Skład i łamanie: Marta Świerk
Druk i oprawa: P.W.P. Interdruk, Warszawa

ISBN 978-83-255-3161-4

ISBN e-book 978-83-255-3162-1

SPIS TREŚCI

Wykaz skrótów	XIII
Przedmowa	XIX
Rozdział I. Źródła prawa pracy	1
§ 1. Zagadnienia ogólne	2
§ 2. Charakter prawny norm prawa pracy	3
§ 3. Źródła prawa pracy	4
I. Źródła powszechnego prawa pracy	4
1. Konstytucja	4
2. Ustawy i rozporządzenia	5
3. Umowy międzynarodowe	6
II. Specyficzne źródła prawa pracy	6
1. Układy zbiorowe pracy	6
2. Regulamin pracy	12
3. Regulamin wynagradzania	14
4. Statuty	15
III. Źródła prawa pracy o charakterze międzynarodowym (konwencje i zalecenia Międzynarodowej Organizacji Pracy, ustawodawstwo Unii Europejskiej, umowy międzynarodowe)	16
1. Konwencje i zalecenia MOP	16
2. Akty Unii Europejskiej	17
3. Umowy międzynarodowe	18
Rozdział II. Zasady prawa pracy	25
§ 4. Zagadnienia ogólne	27
I. Pojęcie i rodzaje zasad	27
II. Funkcje zasad prawa pracy	27
§ 5. Katalog zasad prawa pracy	28
I. Wolność pracy	28
II. Zasada swobody nawiązywania stosunku pracy	29
III. Zasada ochrony dóbr osobistych pracownika	31
IV. Zasada równości praw i równego traktowania w zatrudnieniu	31
V. Zakaz dyskryminacji w stosunkach pracy	34
VI. Zasada odpłatności za pracę	35

VII. Zasada prawa do wypoczynku	36
VIII. Prawo do bezpiecznych i higienicznych warunków pracy.....	36
IX. Zaspokojenie potrzeb socjalno-bytowych	37
X. Ułatwienie podnoszenia kwalifikacji	38
XI. Zasada ochrony uprawnień pracowniczych.....	39
XII. Zasada wolności zrzeszania się w związki zawodowe i organizacje pracodawców	40
1. Związki zawodowe.....	40
2. Organizacje pracodawców.....	42
XIII. Partycypacja pracowników w zarządzaniu	43
XIV. Obowiązki pracodawców wobec związków zawodowych, samorządu załogi oraz rady pracowników	44
Rozdział III. Charakter prawny i nawiązanie stosunku pracy	51
§ 6. Charakter prawny stosunku pracy	52
§ 7. Nawiązanie umownego stosunku pracy	55
I. Podmioty stosunku pracy.....	55
1. Pracownik	55
2. Pracodawca.....	57
II. Umowa o pracę.....	58
1. Zawarcie umowy o pracę.....	58
2. Rodzaje umów o pracę.....	60
3. Treść umowy o pracę	63
III. Inne podstawy nawiązania stosunku pracy.....	65
1. Powołanie	65
2. Wybór.....	66
3. Mianowanie	68
4. Spółdzielcza umowa o pracę	70
Rozdział IV. Rozwiązanie, zmiana i wygaśnięcie stosunku pracy	85
§ 8. Rozwiązanie umowy o pracę	86
I. Rozwiązanie umowy o pracę na mocy porozumienia stron	87
II. Wypowiedzenie umowy o pracę.....	88
1. Wypowiedzenie umów terminowych	89
2. Wypowiedzenie umowy o pracę zawartej na czas nieokreślony.....	90
III. Rozwiązanie umowy o pracę bez wypowiedzenia	94
1. Rozwiązanie umowy o pracę przez pracodawcę z przyczyn zawinionych przez pracownika	95
2. Rozwiązanie umowy o pracę przez pracodawcę z przyczyn niezawinionych przez pracownika	96
3. Rozwiązanie przez pracownika umowy o pracę bez wypowiedzenia....	99
§ 9. Zmiana treści umowy o pracę.....	100
I. Trwała zmiana (na czas nieokreślony).....	100
II. Czasowa zmiana (na czas określony).....	102
§ 10. Wygaśnięcie stosunku pracy.....	104

§ 11. Roszczenia pracownika z tytułu wadliwego rozwiązania lub wygaśnięcia stosunku pracy	105
I. Roszczenia pracownika z tytułu nieprawidłowego wypowiedzenia umowy o pracę przez pracodawcę	106
II. Roszczenia pracownika i pracodawcy z tytułu niezgodnego z prawem rozwiązania umowy o pracę bez wypowiedzenia	107
III. Roszczenia pracownika związane z wygaśnięciem umowy o pracę	109
IV. Wspólny skutek przyznania pracownikowi odszkodowania lub przywrócenia go do pracy	109
Rozdział V. Zwolnienia z przyczyn niedotyczących pracownika (zwolnienia grupowe)	137
§ 12. Przesłanki zwolnień grupowych.....	138
§ 13. Tryb zwolnień przewidzianych ustawą.....	138
I. Wypowiedzenie umowy o pracę z przyczyn niedotyczących pracownika	139
II. Rozwiązanie w trybie porozumienia stron	140
§ 14. Szczególna ochrona przed zwolnieniami.....	140
I. Ochrona w razie zwolnień grupowych z przyczyn niedotyczących pracownika	141
II. Szczególna ochrona w razie zwolnień indywidualnych z przyczyn niedotyczących pracownika	142
§ 15. Świadczenia związane ze zwolnieniami grupowymi	143
§ 16. Ponowne zatrudnienie.....	143
Rozdział VI. Zakaz konkurencji.....	149
§ 17. Uwagi ogólne	150
§ 18. Zakaz konkurencji w czasie trwania stosunku pracy	151
§ 19. Zakaz konkurencji po ustaniu stosunku pracy.....	152
§ 20. Zakaz konkurencji w innych przepisach	154
Rozdział VII. Sytuacja prawna bezrobotnego	163
§ 21. Uwagi ogólne	164
§ 22. Pojęcie bezrobotnego.....	165
§ 23. Uprawnienia bezrobotnych	167
I. Zasiłek dla bezrobotnych	168
§ 24. Obowiązki bezrobotnych.....	172
§ 25. Obowiązki pracodawcy związane z zatrudnianiem.....	173
Rozdział VIII. Wynagrodzenie za pracę i inne świadczenia związane z pracą	179
§ 26. Wynagrodzenie za pracę	181
I. Pojęcie wynagrodzenia za pracę	181
II. Ustalenie wynagrodzenia za pracę.....	182
III. Systemy prawne regulowania wynagrodzenia za pracę.....	185
IV. Składniki wynagrodzenia za pracę	186
V. Ochrona wynagrodzenia za pracę.....	186

§ 27. Inne świadczenia związane z pracą.....	190
I. Wypłaty za czas niewykonywania pracy	190
1. Przerwy.....	191
2. Urlop wypoczynkowy i inne zwolnienia od pracy.....	191
3. Czasowa niezdolność do pracy	192
II. Odprawa rentowa lub emerytalna	192
III. Odprawa pośmiertna	193
IV. Wypłaty wyrównawcze.....	193
V. Świadczenia odszkodowawcze	194
Rozdział IX. Ochrona roszczeń pracowniczych w związku z niewypłacalnością pracodawcy	205
§ 28. Uwagi ogólne	206
§ 29. Niewypłacalność pracodawcy.....	209
I. Pojęcie niewypłacalności pracodawcy.....	209
II. Podmioty uprawnione do pomocy z Funduszu Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych	210
§ 30. Roszczenie pracownicze w związku z niewypłacalnością pracodawcy	211
I. Rodzaje roszczeń zaspokajanych ze środków Funduszu Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych.....	211
II. Tryb realizacji roszczeń pracowniczych ze środków Funduszu Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych.....	212
Rozdział X. Czas pracy.....	219
§ 31. Czas pracy	220
I. Pojęcie czasu pracy.....	221
II. Wymiar i rozkład czasu pracy	224
III. Systemy czasu pracy	225
1. Podstawowy czas pracy.....	225
2. Skrócony czas pracy	226
3. Przerwany czas pracy	226
4. Zadaniowy czas pracy	226
5. Równoważny czas pracy	227
6. Praca w ruchu ciągłym.....	228
7. Skrócony tydzień.....	228
8. Weekendowy system czasu pracy	228
IV. Praca w nocy oraz w niedziele i święta	228
V. Praca w godzinach nadliczbowych.....	230
VI. Okresy odpoczynku i przerwy w pracy.....	232
Rozdział XI. Urlopy wypoczynkowe i bezpłatne.....	241
§ 32. Urlopy wypoczynkowe.....	242
I. Pojęcie urlopu wypoczynkowego.....	242
II. Rodzaje urlopów wypoczynkowych	243
III. Nabycie prawa do urlopu wypoczynkowego	244

IV. Wymiar urlopu wypoczynkowego	245
V. Zasady realizacji prawa do urlopu wypoczynkowego	247
§ 33. Urlopy bezpłatne	249
Rozdział XII. Odpowiedzialność porządkowa i dyscyplinarna pracownika	257
§ 34. Odpowiedzialność porządkowa	257
I. Charakter prawny odpowiedzialności porządkowej	257
II. Katalog kar porządkowych	258
III. Tryb nakładania kar porządkowych	259
IV. Środki odwoławcze	259
§ 35. Odpowiedzialność dyscyplinarna	260
Rozdział XIII. Odpowiedzialność materialna pracowników	265
§ 36. Odpowiedzialność materialna pracownika	266
§ 37. Odpowiedzialność pracownika za szkody wyrządzone pracodawcy	267
I. Przesłanki odpowiedzialności	267
1. Szkoda	267
2. Bezprawność	268
3. Wina	269
4. Związek przyczynowy	270
II. Odpowiedzialność pracodawcy za szkodę wyrządzoną przez pracownika osobie trzeciej	270
III. Wysokość odszkodowania	271
§ 38. Odpowiedzialność materialna pracownika za mienie powierzone	272
I. Przesłanki odpowiedzialności za mienie powierzone i zakres odpowiedzialności pracownika	272
II. Wspólna odpowiedzialność odszkodowawcza za mienie łącznie powierzone	274
Rozdział XIV. Uprawnienia pracowników związane z rodzicielstwem	285
§ 39. Uwaga ogólna	286
§ 40. Ochrona zdrowia pracujących kobiet	286
I. Prace wzbronione kobietom	286
II. Prace wzbronione kobietom w ciąży i w okresie karmienia	287
III. Przeniesienie kobiety w ciąży (lub karmiącej piersią) do innej pracy	288
IV. Praca kobiet w ciąży w nocy, w godzinach nadliczbowych oraz delegowanie poza stałe miejsce pracy	288
V. Opieka pracownika nad dzieckiem do lat czterech	289
§ 41. Ochrona stosunku pracy kobiet w okresie ciąży i urlopu macierzyńskiego ...	289
§ 42. Uprawnienia pracujących kobiet oraz pracujących mężczyzn związane z wychowaniem dzieci	291
I. Prawo do urlopu macierzyńskiego	291
II. Prawo do dodatkowego urlopu macierzyńskiego i urlopu ojcowskiego (od 1.1.2010 r.)	293
III. Prawo do zasiłku macierzyńskiego	294

IV. Prawo do urlopu wychowawczego	296
V. Prawo do dodatku w okresie urlopu wychowawczego.....	298
VI. Prawo do zwolnień od pracy.....	299
Rozdział XV. Zatrudnienie i ochrona pracujących młodocianych.....	309
§ 43. Młodociany	310
I. Pojęcie młodocianego	310
II. Zatrudnianie młodocianych.....	310
§ 44. Ochrona zdrowia młodocianych.....	312
Rozdział XVI. Świadczenia pracy	317
§ 45. Uwagi ogólne	317
§ 46. Świadczenia pracy	317
I. Treść świadczenia pracy	317
II. Tryb wydawania świadczenia pracy.....	319
III. Wniosek o sprostowanie świadczenia pracy	319
IV. Odpowiedzialność odszkodowawcza pracodawcy	320
Rozdział XVII. Wypadki przy pracy i choroby zawodowe.....	327
§ 47. Zakres podmiotowy ustawy.....	329
I. Pojęcie wypadku przy pracy i pojęcie choroby zawodowej.....	329
1. Wypadek przy pracy	329
2. Choroba zawodowa.....	332
II. Odpowiedzialność za wypadki przy pracy	333
III. Świadczenia z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych.....	334
1. Jednorazowe odszkodowanie dla pracownika	335
2. Jednorazowe odszkodowanie dla rodziny zmarłego pracownika.....	335
3. Renta inwalidzka	336
4. Renta rodzinna.....	337
Rozdział XVIII. Spory pracy.....	349
§ 48. Uwaga ogólna.....	350
§ 49. Spór indywidualny i zasady jego rozstrzygnięcia	350
I. Pojęcie sprawy z zakresu prawa pracy	350
II. Postępowanie w sprawach z zakresu prawa pracy	352
III. Pojęcie sprawy z zakresu ubezpieczeń społecznych.....	358
IV. Postępowanie w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych	358
§ 50. Spór zbiorowy i zasady jego rozstrzygnięcia	360
I. Pojęcie i przedmiot sporu zbiorowego.....	360
II. Strony sporu zbiorowego i sposoby ich reprezentacji.....	361
III. Tryb rozstrzygnięcia sporów zbiorowych.....	362
IV. Odpowiedzialność za naruszenie przepisów ustawy	364
Rozdział XIX. Przedawnienie roszczeń	373
§ 51. Pojęcie przedawnienia.....	373
§ 52. Bieg i terminy przedawnienia roszczeń.....	374

I. Terminy przedawnienia roszczeń	374
II. Zawieszenie i przerwanie biegu terminu przedawnienia	375
Rozdział XX. Wybrane zagadnienia z pracowniczych ubezpieczeń społecznych	383
§ 53. Zagadnienia ogólne	384
§ 54. Obowiązek ubezpieczenia społecznego oraz obowiązki pracodawcy i pracownika	385
§ 55. Składki na ubezpieczenie społeczne	386
§ 56. Świadczenia pieniężne z tytułu choroby i macierzyństwa	388
I. Świadczenia pieniężne z tytułu choroby	388
1. Zasiłek chorobowy (art. 4–17 ZasiłkiU)	388
2. Świadczenie rehabilitacyjne (art. 18–22 ZasiłkiU)	390
3. Zasiłek wyrównawczy (art. 23–26 ZasiłkiU)	391
II. Świadczenia pieniężne z tytułu macierzyństwa	392
1. Zasiłek macierzyński (art. 29–31 ZasiłkiU)	392
2. Zasiłek opiekuńczy (art. 32–35 ZasiłkiU)	393
III. Zasiłek pogrzebowy	394
IV. Postępowanie w sprawach zasiłków	395
§ 57. Świadczenia rentowe i emerytalne	395
I. Staż ubezpieczeniowy (okresy składkowe i okresy nieskładkowe)	395
II. Renty	396
1. Renta z tytułu niezdolności do pracy	396
2. Renta rodzinna	397
III. Emerytura	398
1. Emerytura dla osób urodzonych przed 1.1.1949 r.	400
2. Emerytura dla urodzonych po 31.12.1948 r., ale przed 1.1.1969 r.	402
3. Emerytura dla urodzonych po 1.1.1969 r.	403
IV. Pracownicze programy emerytalne	403
V. Zawieszenie prawa do renty lub emerytury	405
VI. Postępowanie w sprawach rent i emerytur	406
Indeks rzeczowy	419

WYKAZ SKRÓTÓW

1. Akty prawne

CudzU	ustawa z 13.6.2003 r. o cudzoziemcach (tekst jedn. Dz.U. z 2006 r. Nr 234, poz. 1694 ze zm.)
FUSU	ustawa z 17.12.1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jedn. Dz.U. z 2009 r. Nr 153, poz. 1227 ze zm.)
GospNierU	ustawa z 21.8.1997 r. o gospodarce nieruchomościami (tekst jedn. Dz.U. z 2010 r. Nr 102, poz. 651 ze zm.)
InfPracU	ustawa z 7.4.2006 r. o informowaniu pracowników i przeprowadzaniu z nimi konsultacji (Dz.U. Nr 79, poz. 550 ze zm.)
KH	<i>rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z 27.6.1934 r. – Kodeks handlowy (Dz.U. Nr 57, poz. 502 ze zm.)</i>
KC	Kodeks cywilny
KK	Kodeks karny
KKW	Kodeks karny wykonawczy
Konstytucja RP	ustawa z 2.4.1997 r. – Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej (Dz.U. Nr 78, poz. 483 ze zm. i ze sprost.)
KP	Kodeks pracy
KPA	Kodeks postępowania administracyjnego
KPC	Kodeks postępowania cywilnego
KRO	Kodeks rodzinny i opiekuńczy
KSCU	ustawa z 28.7.2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (tekst jedn. Dz.U. z 2010 r. Nr 90, po. 594 ze zm.)
KSH	Kodeks spółek handlowych
KW	Kodeks wykroczeń
KWU	ustawa z 6.7.1982 r. o księgach wieczystych i hipotece (tekst jedn. Dz.U. z 2001 r. Nr 124, poz. 1361 ze zm.)
MinWynU	ustawa z 10.10. 2002 r. o minimalnym wynagrodzeniu za pracę (Dz.U. Nr 200, poz. 1679 ze zm.)
ObrRPU	ustawa z 21.11.1967 r. o powszechnym obowiązku obrony Rzeczypospolitej Polskiej (tekst jedn. Dz.U. z 2004 r. Nr 241, poz. 2416 ze zm.)

OchrRoszczU.....	ustawa z 13.7.2006 r. o ochronie roszczeń pracowniczych w razie niewypłacalności pracodawcy (Dz.U. Nr 158, poz. 1121 ze zm.)
OPracodU	ustawa z 23.5.1991 r. o organizacjach pracodawców (Dz.U. Nr 55, poz. 235 ze zm.)
PProgEmU	ustawa z 20.4.2004 r. o pracowniczych programach emerytalnych (Dz.U. Nr 116, poz. 1207 ze zm.)
PracSamU	ustawa z 21.11.2008 r. o pracownikach samorządowych (Dz.U. Nr 223, poz. 1458 ze zm.)
PracUPU	ustawa z 16.9.1982 r. o pracownikach urzędów państwowych (tekst jedn. Dz.U. z 2011 r. Nr 86, poz. 953 ze zm.)
PromocZatrudU	ustawa z 20.4.2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (tekst jedn. Dz.U. z 2008 r. Nr 69, poz. 415 ze zm.)
PrPrywM	ustawa z 4.2.2011 r. – Prawo prywatne międzynarodowe (Dz.U. Nr 80, poz. 432)
PrSpółdz	ustawa z 16.9.1982 r. – Prawo spółdzielcze (tekst jedn. Dz.U. z 2003 r. Nr 188, poz. 1848 ze zm.)
PrUSP	ustawa z 27.7.2001 r. – Prawo o ustroju sądów powszechnych (Dz.U. Nr 98, poz. 1070 ze zm.)
SamZałPPU	ustawa z 25.9.1981 r. o samorządzie załogi przedsiębiorstwa państwowego (Dz.U. Nr 24, poz. 123 ze zm.)
SpołInspPU	ustawa z 24.6.1983 r. o społecznej inspekcji pracy (Dz.U. Nr 35, poz. 163 ze zm.)
SporyZbiorU.....	ustawa z 23.5.1991 r. o rozwiązywaniu sporów zbiorowych (Dz.U. Nr 55, poz. 236 ze zm.)
SystUbSpołU	ustawa z 13.10.1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (tekst jedn. Dz.U. z 2009 r. Nr 205, poz. 1585 ze zm.)
ŚwiadRodzU	ustawa z 28.11.2003 r. o świadczeniach rodzinnych (tekst jedn. Dz.U. z 2006 r. Nr 139, poz. 992 ze zm.)
WypadkiU.....	ustawa z 30.10.2002 r. o ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych (tekst jedn. Dz.U. z 2009 r. Nr 167, poz. 1322 ze zm.)
ZaopInwWojU	ustawa z 29.5.1974 r. o zaopatrzeniu inwalidów wojennych i wojskowych oraz ich rodzin (tekst jedn. Dz.U. z 2010 r. Nr 101, poz. 648 ze zm.)
ZasiłkiU	ustawa z 25.6.1999 r. o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa (tekst jedn. Dz.U. z 2010 r. Nr 77, poz. 512 ze zm.)
ZNKU	ustawa z 16.4.1993 r. o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji (tekst jedn. Dz.U. z 2003 r. Nr 153, poz. 1503 ze zm.)
ZwGrupU.....	ustawa z 13.3.2003 r. o szczególnych zasadach rozwiązywania z pracownikami stosunków pracy z przyczyn niedotyczących pracowników (Dz.U. Nr 90, poz. 844 ze zm.)
ZwZawU.....	ustawa z 23.5.1991 r. o związkach zawodowych (tekst jedn. Dz.U. z 2001 r. Nr 79, poz. 854 ze zm.)

2. Organy, instytucje i organizacje

GUS	Główny Urząd Statystyczny
IPiSS	Instytut Pracy i Spraw Socjalnych
MEN	Minister Edukacji Narodowej
MENiS	Minister Edukacji Narodowej i Sportu
MGiP	Minister Gospodarki i Pracy
MGPiPS	Minister Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej
MOP	Międzynarodowa Organizacja Pracy
MPiPS	Minister Pracy i Polityki Socjalnej (Społecznej)
MPPiSS	Minister Pracy, Płac i Spraw Socjalnych
MPS	Minister Polityki Społecznej
MZ	Minister Zdrowia
MZiOS	Minister Zdrowia i Opieki Społecznej
NBP	Narodowy Bank Polski
NIK	Najwyższa Izba Kontroli
NSA	Naczelnny Sąd Administracyjny
PAN	Polska Akademia Nauk
RM	Rada Ministrów
SA	Sąd Apelacyjny
SN	Sąd Najwyższy
UE	Unia Europejska
WE	Wspólnoty Europejskie
WSA	Wojewódzki Sąd Administracyjny
ZUS	Zakład Ubezpieczeń Społecznych

3. Publikatory i czasopisma

Adm.	Administracja
Apel. W-wa	Apelacja Warszawska
AUMCS	Annales Universtatis Mariae Curie-Skłodowska
Biul. SN	Biuletyn Sądu Najwyższego
Dz.U.	Dziennik Ustaw
Dz.Urz.	Dziennik Urzędowy Unii Europejskiej
EP	Edukacja Prawnicza
EPS	Europejski Przegląd Sądowy
GP	Gazeta Prawna
GSP	Gdańskie Studia Prawnicze
KPP	Kwartalnik Prawa Prywatnego
KPPubl.	Kwartalnik Prawa Publicznego
M.P.	Monitor Polski
MoP	Monitor Prawniczy
MoPr	Monitor Prawa Pracy
NP	Nowe Prawo
OG	Orzecznictwo Gospodarcze

OSA	Orzecznictwo Sądów Apelacyjnych
OSAiSN	Orzecznictwo Sądów Apelacyjnych i Sądu Najwyższego
OSNAPiUS	Orzecznictwo Sądu Najwyższego Izby Administracyjnej, Pracy i Ubezpieczeń Społecznych
OSNC	Orzecznictwo Sądu Najwyższego Izba Cywilna
OSNCP	Orzecznictwo Sądu Najwyższego, Izba Cywilna oraz Izba Pracy i Ubezpieczeń Społecznych
OSN Zb.Urz.	Orzecznictwo Sądu Najwyższego. Zbiór Urzędowy
OSP	Orzecznictwo Sądów Polskich
OSPiKA	Orzecznictwo Sądów Polskich i Komisji Arbitrażowych
OTK-A	Orzecznictwo Trybunału Konstytucyjnego Seria A
OTK-B	Orzecznictwo Trybunału Konstytucyjnego Seria B
OwSS	Orzecznictwo w Sprawach Samorządowych
Pal.	Palestra
PiP	Państwo i Prawo
PiZS	Praca i Zabezpieczenie Społeczne
PL	Przegląd Legislacyjny
PP	Przegląd Podatkowy
PPH	Przegląd Prawa Handlowego
Prok. i Pr.	Prokuratura i Prawo
Pr. Pracy	Prawo Pracy
Pr. Przeds.	Prawo Przedsiębiorcy
Pr. Spółek	Prawo Spółek
PS	Przegląd Sądowy
PUG	Przegląd Ustawodawstwa Gospodarczego
R. Pr.	Radca Prawny
Rej.	Rejent
RPEiS	Ruch Prawniczy, Ekonomiczny i Socjologiczny
Rzeczposp.	Rzeczpospolita
Sł. Prac.	Służba Pracownicza
SP	Studia Prawnicze
SP-E	Studia Prawno-Ekonomiczne
ST	Samorząd Terytorialny
St. ZPPiPS	Studia z Zakresu Prawa Pracy i Polityki Społecznej
TPP	Transformacje Prawa Prywatnego
Wok.	Wokanda
ZN	Zeszyty Naukowe
ZNIBS	Zeszyty Naukowe Instytutu Badania Prawa Sądowego
ZNUG	Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Gdańskiego
ZNUJ	Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Jagiellońskiego
ZNUŁ	Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Łódzkiego
ZNUSz	Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Szczecińskiego

4. Inne skróty

BHP	bezpieczeństwo i higiena pracy
FUS	Fundusz Ubezpieczeń Społecznych
nast.	następny (-a, -e)
nierat.	nieratyfikowany (-a, -e)
orzecz.	orzeczenie
post.	postanowienie
p.z.e.	powszechne zaopatrzenie emerytalne
RP	Rzeczypospolita Polska
rozdz.	rozdział
r.ż.	rok życia
uchw. SN (7).....	uchwała Sądu Najwyższego w składzie 7 sędziów
u.z.p.	układy zbiorowe pracy
w zw.	w związku
wyr.	wyrok
zd.	zdanie
ze sprost.	ze sprostowaniem
ze zm.	ze zmianami

PRZEDMOWA

Prawo pracy jest jedną z najbardziej zmieniających się gałęzi prawa. Sytuacja ta powoduje potrzebę ciągłego uaktualniania podjętych w książce rozważań. Oddawane do rąk Czytelnika kolejne już czternaste wydanie uwzględnia wszystkie zmiany w zakresie prezentowanych zagadnień (stan prawny – wrzesień 2011 r.).

Przedstawione zagadnienia prawa pracy obejmują problematykę: źródeł prawa, zasad prawa pracy, nawiązywania, zmiany i rozwiązywania stosunku pracy, zwolnień grupowych, zakazu konkurencji, sytuacji prawnej bezrobotnego, czasu pracy, wynagrodzenia za pracę, ochrony roszczeń pracowniczych w przypadku niewypłacalności pracodawcy, urlopów wypoczynkowych, urlopów bezpłatnych, odpowiedzialności materialnej i porządkowej pracownika, uprawnień pracowników związanych z rodzicielstwem oraz zatrudnienia i ochrony pracujących młodocianych, świadectw pracy, wypadków przy pracy, sporów indywidualnych i zbiorowych, przedawnienia roszczeń, a także ubezpieczeń społecznych. Problematyka związków zawodowych, organizacji pracodawców, rad pracowników, rad pracowniczych omówiona została w rozdziale poświęconym zasadom prawa pracy, a także przy okazji omawiania odpowiednich zagadnień poruszonych w publikacji.

Z uwagi na taki zakres pracy z bogatej literatury przedmiotu wybrane zostały – zamieszczone na początku każdego rozdziału – pozycje podstawowe bądź szczególnie charakterystyczne. Bibliografia, co do zasady, nie obejmuje opracowań ogólnych, takich jak podręczniki czy komentarze.

Zamieszczony w książce wykaz aktów normatywnych nie jest kompletny i ogranicza się do aktów o charakterze podstawowym.

W znacznie szerszym (choć także ograniczonym) zakresie powołane zostało orzecznictwo Sądu Najwyższego i sądów apelacyjnych. Powołane orzecznictwo ma na celu wzbogacenie wiedzy Czytelnika poprzez pokazanie całej złożoności mechanizmu wykładni prawa, jak również pobudzenie do krytycznej oceny i twórczej analizy – wyrażonych w powołanych orzeczeniach – poglądów.

Czternaste wydanie zawiera także wykresy ułatwiające poznanie konstrukcji podstawowych instytucji prawa pracy. Zamieszczone w pracy wykresy i wzory pism mają także umożliwić posłużenie się nimi w praktyce.

Niniejsze opracowanie jest czternastym wydaniem skryptu (pierwsze – luty 1994 r., drugie – styczeń 1995 r., trzecie – maj 1996 r., czwarte – listopad 1998 r., piąte – październik 2001 r., szóste – październik 2003 r., siódme – listopad 2004 r., ósme – październik 2005 r., dziewiąte – wrzesień 2006 r., dziesiąte – wrzesień 2007 r., jedenaste – październik 2008 r., dwunaste – październik 2009 r. oraz trzynaste – wrzesień 2010 r.).

Ambicją moją jest, aby każde następne wydanie było doskonalsze. Stąd – bardzo uważnie wsłuchując się w uwagi Czytelników, zwłaszcza studentów – dokonałam odpowiednich korekt i uzupełnień. Za życzliwe uwagi i sugestie wszystkim bardzo serdecznie dziękuję.

Warszawa, wrzesień 2011 r.

doc. dr Małgorzata Barzycka-Banaszczyk